

Tietotekniikan kuilua ur talkoilemalla yhteisöille vie

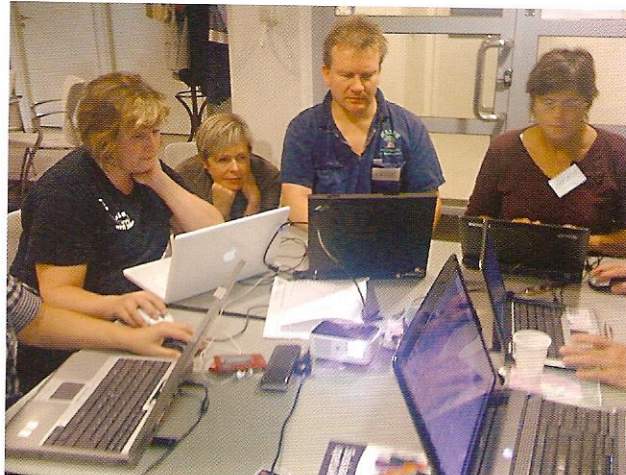

Kuili tietotekniikan huippujen ja tavallisten käyttäjien välillä on vieläkin hyvin suuri tai jopa kasvamassa. Mitä hienommiksi ja monipuolisemmiksi ohjelmat ja palvelut käyvät, sen suurempia vaikeuksia tavallisilla kansalaisilla ja heidän yhteisöillään on löytää käyttöönsä riittävät, toimivat ja yhteensopivat ohjelmat ja palvelut. Tarvitaan yksinkertaisia, kokeiltuja, tavallisella kielellä selitettyjä, ilmaisia palveluja ja käyttötapoja, joiden avulla ihmiset ja yhteisöt pystyvät olemaan yhteydessä keskenään, osallistumaan kansalaisyhteiskuntaan, tekemään itsensä näkyviksi toimijoiksi ja toteuttamaan luovuuttaan.

Tietotaitotalkoot on yhdessä tekemisen menetelmä, jossa oppiminen tapahtuu huomaamatta, tekemisen ohella ja kautta. Tietotaitotalkoot on EU-hanke, jonka avulla olemassa olevat yhteisöt saavat luotsien neuvojen ja itse tekemisen kautta käyttöönsä sellaista osaamista, joita ne itse kokevat tarvitsevansa oman toimintansa tehostamiseen. Kun talkoissa käytetään ilmaisohjelmia, yhteisöt pystyvät jatkamaan opittua toimintamallia joutumatta sijoittamaan rahaa ohjelmien hankintaan. Näin talkoissa opitut toimintamallit jäävät yhteisöille jatkuvaan käyttöön.

Talkoomenetelmä lähtee siitä, että osallistuja toimii itsenäisenä ajattelijana ja toimijana, liittyy itse hankkimaansa tietoa aikaisempiin tieto- ja taitorakenteisiinsa. Talkoissa ei opeteta eikä luennoita mitään, vaan ryhdytään yhdessä tekemään sitä, mikä yhteisö kokee itselleen tärkeäksi. Toki tekemisen lomassa kerrotaan myös eri asioista, kuten tekijänoikeudet jne. Valmiiksi saamisen periaate on myös olennainen osa talkoita eli talkoista ei lähdetä pois ennen kuin nettisivut tai julkaisu on val-

Ollaankohan tässä jo Second Lifessa?

mppeen - estintätaitoja

mis. Talkoilla pyritään luomaan yhteisöille uusia viestinnällisiä käytäntöjä ja parantaa yhteisön jäsenten viestintätaitoja, että sosiaalinen pääoma, luottamus ja avoimuus lisääntyisivät.

Talkoita on pidetty vuoden 2008 aikana eri puolilla maata videoiden tai nettisivujen tekemisestä julkaisuihin ja äänen käsittelyyn. Talkoomalli soveltuu yhdistyksille ja seuroille, jotka tekevät erilaisista työtä kansalaisyhteiskunnan voimistamiseksi. Talkoomallia on testattu myös koulun opiskelumenetelmänä ja it-ammattilaisten tapana ottaa uusia sovelluksia käyttöön ja ymmärtää käyttäjän näkökulmaa.

Seuraavassa raportti Espoon Mankkaan koulun tulevaisuustalkoista, joissa yläasteen 9. luokan oppilaat rakensivat kolme eri tulevaisuusskenaariota ja tuottivat niistä kaikista konkreettisia tuotoksia eli skenaarion mukaista ruokaa, skenaarioon sopivan videon tai julkaisun ja kaiten perustana keskustelivat oman skenaarionsa mukaisesta elämästä.

Talkoiden väki, välineet ja menetelmä

Mankkaan koulun biologian luokkaan oli kokoontunut 18 oppilasta, heidän opettajansa sekä kolme talkooluotsia maanantaina kello 12.00. Vajaan kahden päivän aikana tehtiin tulevaisuutta videokameran, kolmen videotykin, kahden Mac-tietokoneen, kahden miniläppärim (Linux-käyttöjärjestelmä), monitoimitulostimen, kolmen nettitikun, muistitikujen, jatkojohtojen, sanelimen, paperien, tussien, teippien ja koulun Windows-tietokoneen sekä videokameran avulla. Toimintatilana olivat koulun biologian ja kotitalouden luokat.

Talkoiden aluksi oppilaat kirjasiivat pieniä onnen hetkiä, joita analysoitiin tulevaisuuden näkökulmasta ja samalla pohdittiin, millaisessa yhteiskunnassa on mah-

dollista palkkatyö, millaisia ympäristötekoja tarvitaan, että luonto säilyy tai miten tulevaisuudessa opiskellaan, onko koulu- ja ollenkaan?

Pohdiskelevan osuuden jälkeen tehtiin tulevaisuustaulukko, jonka vaihtoehdoista äänestettiin ja muodostettiin tulevaisuuskuva eli toivotuin, epätoivotuin ja kolmas, mahdollinen skenaario. Ne saivat Mankkaalla nimet Tekniikka-skenaario, Kylmäskenaario ja Yhteisöllisyys-skenaario.

Skenaarioiden mukaista ruokaa

Kun skenaariot oli selvitetty, ryhdyttiin suunnittelemaan niiden mukaista ruokaa, hankkimaan raaka-aineita ja valmistamaan sitä. Tekniikka-skenaariota ruoka oli poronkärystystä, perunamuusia ja puolukoita, Kylmäskenaarion ruoka oli valmiita kalapuikkoja, pussiperunamuusia, valkosuklaamoussea, Pepsi Maxia ja nallekarkkeja. Yhteisöllisyys-skenaariossa syötiin monipuolista salaattia, porkkanaraastetta, savulohta, mansikkapirtelöä ja kaurakeksejä, jotka ryhmä valmisti itse.

Ruoan valmistuksen ohella kukin ryhmä teki omasta skenaariostaan tarinan, joko kuvaamalla sen videolle tai tekemällä siitä kuvitetun julkaisun.

Menetelmä sopii kouluunkin

Mankkaan koulun talkoissa oli erittäin innostunut ja luova tunnelma. Kaikki tuotokset ovat nähtävissä Tietotaitotalkoiden nettisivuilla. Opettajalta jälkepäin saatu palaute kertoo, että muutkin luokat olivat innostuneet tuotoksista, ja mukana olleet oppilaat olivat olleet "vallon innostuneita". Talkoista jäi heti koulun ohjelmaan uutta, eli skenaariot toimivat maantiedon opetuksen materiaalina, kun oppilaat suunnittelevat tulevaisuuden kaupunkikuvaa tekemällä skenaarionsa mukaisen asemakaavan.

Tietotaitotalkoot -hanke

- Manner-Suomen ESR-ohjelma
- Päättyy toukokuussa 2011
- Tietotekniikan liitto ry toteuttaa
- www.tietotaitotalkoot.fi
- Eerikinkatu 28, 5. krs, 00180 Helsinki

IT-ammattilaistenkin yhteistyömenetelmäksi

Talkoita kokeiltiin myös IT-ammattilaisten ryhmässä, joka tavoitteli sosiaalisen median sähköisen työpöydän luomista. Yhtenä tavoitteena oli luoda se omalle koneelle omaan käyttöön, mutta jotkut osallistujat etsivät sosiaalisen median uudenlaisia käyttöä opiskelijoiden motivoimiseksi. Yhdessä tekeminen, toinen toisiltaan oppiminen ja oman ymmärryksen lisääminen keskustelun avulla tuotti monia erilaisia sähköisiä työpöytiä, uusia ideoita opetukseseen ja uusia tuttavuuksia sekä lisäksi luottamusta ja sosiaalista pääomaa. Näisäkin talkoissa ruoasta päättäminen, ruoan valmistaminen ja nauttiminen yhdessä oli olennainen osa talkootapahtumaa. Ruoan suunnittelu, tekeminen ja nauttiminen on prosessina samanlainen kuin mikä tahansa luova prosessi, ja ruoan kautta talkoisiin pääsevät osallistumaan sellaisetkin, jotka tuntevat epävarmuutta tietotekniikan suhteen.

Vuoden 2008 loppupuolella käynnistynyt EU-hanke kestää vuoden 2011 puoliväliin ja tavoitteena on järjestää 150 tietotaitotalkoot. Lisäksi hankkeeseen kuuluu olennaisena osana luotsien kouluttaminen, mikä on aloitettu Laurean ammatikorkeakoulun Keravan yksikön kanssa. Talkoiden aikana syntyvät nettisivut, joille kootaan käyttökelpoisia ilmaisohjelmia, talkoiden tuotoksia ja keskustelua. Talkoosivujen tarkoitus on toimia vertaistukena, esimerkkinä ja tietopankkina.

Tietotaitotalkoiden nettisivut löytyvät osoitteesta www.tietotaitotalkoot.fi

